

Yenilik Kapasitesinin Küresel Rekabet Performansına Etkisi: Uluslararası Endeksler Kapsamında Bir Karşılaştırma

Ela OĞAN¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Arhavi MYO, elaadiguzel@artvin.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5491-771X

Öz: Küresel boyutta diğer ülkelerle rekabet edebilmenin en kritik unsurlarından birinin yenilik kapasitesi olduğu söylenebilir. Bu çalışma ile yenilik kapasitesi ve küresel rekabet arasındaki ilişki tespit edilirken yenilik bileşenlerinin rekabet edebilirlik üzerine etkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü'nün (WIPO) ülkelerin yenilik kapasitesi (GII) endeksi ve Uluslararası Yönetim Geliştirme Merkezinin (IMD) küresel rekabet endeksi kapsamında ülke puanları arasındaki ilişki korelasyon analizi ile incelenirken yenilik bileşenlerinin rekabete etkisi ise regresyon analizi ile test edilmiştir. Çalışmanın örneklem grubunu küresel rekabet endeksine dâhil olan 64 ülke oluşturmakta olup 2024 yıllarına ait veri seti kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, yenilik kapasite ve küresel rekabet arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkinin olduğunu göstermiştir. Araştırmadaki regresyon analizine göre ise yenilik kapasitesinin bileşenlerinin küresel rekabeti etkilediği ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçları, ülkelerin rekabet gücünü artırıcı yenilik kabiliyetine odaklanmalarının gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu çalışma küresel yenilik kapasitesi ile küresel rekabet edebilirliği birlikte ele alarak aradaki ilişki boyutunu regresyon analizi yöntemiyle belirleyebilmesi bakımından özgündür.

Anahtar Kelimeler: Yenilik kapasitesi, rekabet, küresel yenilik kapasitesi, küresel rekabet endeksi

Jel Kodları: M10, M19, M21

The Impact of Innovation Capacity on Global Competitive Performance: A Comparison Within the Scope of International Indexes

Abstract: It can be said that one of the most critical elements of being able to compete with other countries on a global scale is innovation capacity. This study aims to determine the relationship between innovation capacity and global competition while revealing the effect of innovation components on competitiveness. For this purpose, the relationship between the countries' innovation capacity (GII) index of the World Intellectual Property Organization (WIPO) and the country scores within the scope of the global competitiveness index of the International Center for Management Development (IMD) was examined with correlation analysis, while the effect of innovation components on competition was tested with regression analysis. The sample group of the study consists of 64 countries included in the global competitiveness index, and the data set for the year 2024 was used. The findings obtained showed that there is a statistically significant and positive relationship between innovation capacity and global competition. According to the regression analysis in the study, it was revealed that the components of innovation capacity affect global competition. The research results emphasize the need for countries to focus on innovation capabilities that increase their competitiveness. This study is original in that it considers global innovation capacity and global competitiveness together and determines the size of the relationship between them with the regression analysis method.

Keywords: Innovation capacity, competition, global innovation capacity, global competitiveness index

Jel Codes: M10, M19, M21

Atf: Oğan, E. (2025). Yenilik Kapasitesinin Küresel Rekabet Performansına Etkisi: Uluslararası Endeksler Kapsamında Bir Karşılaştırma, *Politik Ekonomik Kuram*, 9(1), 429-446.
<https://doi.org/10.30586/pek.1601879>

Geliş Tarihi: 15.12.2024

Kabul Tarihi: 13.02.2025

Telif Hakkı: © 2025. (CC BY) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

1. Giriş

İnternet teknolojisinin ortaya çıkması, küreselleşme için itici bir güç olmuştur. Tüm dünyada ticaret, bilgi ve kültür alanlarında etkileşim hızla yaygınlaşmıştır. Bu sayede toplumsal ve kültürel yapılar arasında sınırları aşan çoklu bağlantılar ortaya çıkmıştır. 1960'lı yıllarda ARPANET ile küçük bir kapasiteyle başlayan ağ kavramı, 1990'lı yılların başlarında World Wide Web'in ortaya çıkmasıyla birlikte hem toplumsal hem de ticarî alanda genişlemiştir (Hauben, 2007). Günümüzde daha hızlı ve kablosuz kullanımıyla tüm dünya pazarına ulaşılabilirlik sağlanmıştır. Diğer bir ifadeyle internet, küresel pazarın doğuşunu ve yaygınlaşmasını sağlayan temel unsur olmuştur. Bu sayede kurum ve kuruluşlar sanal dünyada müşterilerle ve rakiplerle karşı karşıya gelerek faaliyetlerini sürdürebilir hâle gelmiş. İnternet ve dijital platformlar küresel ekonominin gelişimine katkı sağlamıştır. Türk Dil Kurumuna göre küreselleşme, "Dünya milletlerini ekonomi, siyaset ve iletişim bakımlarından birbirine yaklaştırmaya ve bir bütün olmaya götürmek, globalleşmek" olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2024). Küreselleşmenin etkilerinin en fazla ekonomik faaliyetlerle gösterdiği söylenebilir. İşletmeler açısından küreselleşme, faaliyetlerin ulusal sınırlar dışında da gerçekleştirilmesi anlamına gelmektedir (Bayar, 2008: 25). Küresel ekonomi, ülke ekonomilerinin ortak pazarda birleşmesini ifade etmektedir. Bu anlamda ülkeler arası ham madde, emek, sermaye, teknoloji paylaşımı yaygınlaşmaktadır. Ülkeler ekonomik etkinliklerde sürekli etkileşim içine girmiş olmaktadır (Fischer, 2003: 2). Pazar alanındaki genişlemeye paralel olarak rekabetin boyutu da artmış aynı zamanda koşulları da zorlaşmıştır (Sönmez ve Yolcu, 2023). Rekabet, pazarın ihtiyaç ve beklentilerine katma değer sağlayarak cevap verebilme ve sürdürme olarak tanımlanabilmektedir (Ülgen ve Mirze, 2013). Bu anlamda rekabetin, kurum ve kuruluşların ürettikleri mal ve hizmetlerle pazarda sürdürülebilir faaliyetleri gerçekleştirme yeteneğini ifade ettiği söylenebilir. Aynı zamanda rekabet edilebilirlik ekonomilerin sürdürülebilir büyümesini ve verimliliğini göstermektedir (Porter, 1990).

Günümüzde küreselleşme, oldukça geniş bir pazar alanı sunarken rekabetin sınırlarını zorlamaktadır. Ülkeler ve işletmeler oldukça zorlu pazar koşullarıyla mücadele etmek için yeni ürün ve hizmetlerle sürdürülebilirliklerini sağlamaya çalışmaktadır. Küresel rekabet edebilirlik, uluslararası pazarda ülkelerin, kurum ve kuruluşların yatırım performansını ve ekonomik verimliliğini ifade etmektedir (Zerenler, Türker ve Şahin, 2007). Bu anlamda rekabet gücü ve rekabet edebilirlik kavramları sürdürülebilir büyüme amacıyla kurum ve kuruluşlarda faaliyetlerin verimliliği ve etkililiğini ortaya koymaktadır. (Ovalı, 2014: 18). Elbette ki ülkelerin rekabet gücünü veya rekabet edebilirliğini etkileyen bazı faktörler bulunmaktadır. Bu faktörlerin; iş verimliliği (Ovalı, 2014; Porter, 1990), yenilik (Oğuztürk ve Sarıçoban, 2013; Zerenler vd., 2007), beşeri sermaye (Sain ve Bozkurt, 2023) ile ilgili olduğu belirtilmektedir. Aynı zamanda söz konusu faktörlerin, birbirini tamamlayan ve etkileyen unsurlar olduğu göze çarpmakta; yetenekli insan kaynağıyla yenilikçi ürün ve hizmetlerde verimlilik sağlayan kurum ve kuruluşların rekabet performansının yüksek olması beklenmektedir. O halde her basamakta yenilikçi fikirlerin ve yeni yeteneklerin, yeni ürünlerin ve hizmetlerin, rekabet edebilirlik ile ilişkisinden yola çıkılarak yenilik kapasitesinin rekabet performansına etkisinin araştırılması uygun görülmüştür. Küresel pazarda rekabet edebilmenin bir ölçütü olarak yenilik kapasitesini artırmak oldukça önemlidir. Diğer bir ifadeyle yenilik yeteneğine sahip olmak rekabet edebilmenin kritik bir koşulu olarak görülmektedir. Ülkelerin küresel anlamda rekabet üstünlüğü kazanabilmesi; daha çok yenilik ortaya çıkarıp üretim yapmasına bağlıdır. Bu anlamda yenilik kapasitesinin rekabet performansına etkisinin incelenmesi önemli görülmektedir. Diğer taraftan bu konunun uluslararası endekslerde raporlanan gerçek ülke verileri ile karşılaştırılmasıyla beraber daha geçerli sonuçlar alınması beklenmektedir. Küresel pazarda ülkelerin ve kuruluşların rekabet performansı kendileri, rakipleri ve işbirlikçileri için bilinmesi gereken önemli konulardır. Özellikle söz konusu bilgilere uluslararası güvenilir kuruluşların referans gösterilmesi geçerli sonuçları göz önüne sermede son derece güçlü görülmektedir. Literatür incelendiğinde küresel yenilik kapasitesi ve rekabet performansı arasındaki

ilişkiyi inceleyen sınırlı sayıda araştırma olduğu görülürken bunun yanı sıra farklı konularla birlikte de ele alındığı görülmektedir. Bazı çalışmalar küresel yenilik endeksi ve küresel rekabet endeksi puanları arasında ilişkiyi araştırırken (Alleyne vd., 2017; Bayraktar ve Kaya, 2016; Beer, 2016; Türkmen ve Aynaoğlu, 2018) bazılarının ekonomik gelişmişlik, verimlilik, insan kaynakları yetenekleri arasındaki ilişkileri araştırdığı görülmektedir (Dayanç ve Çakıcı, 2021; Güler ve Veysikarani, 2024; Özer ve Ünlü, 2020). Bunların yanı sıra uluslararası endeksler kapsamında ülke değerlendirmelerini ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur. Ovalı (2014) çalışmasında Türkiye'nin küresel rekabet gücünü inceleyerek güçlü ve zayıf yönlerini ortaya çıkarmıştır. İmamoğlu (2023), küresel dijital rekabet edebilirlik endeksi verilerini kullanarak Türkiye ve Dünya performansını değerlendirmiştir.

Bu çalışma ile yenilik kapasitesinin küresel rekabet performansına etkisini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Bu çerçevede öncelikle kavramsal çerçeve başlığı altında yenilik kapasitesi, rekabet performansı ve ilgili uluslararası endekslerden bahsedilmektedir. Metodoloji bölümünde araştırmanın yöntemine, modeline, hipotezlerine, veri setine, örneklemine ve verilerin analizine yer verilmektedir. Üçüncü bölümde, araştırmanın hipotezlerini test etmeye yönelik çeşitli analizler gerçekleştirilmektedir. Sonuç ve değerlendirme bölümünde ise araştırmanın bulguları doğrultusunda sonuçlar ortaya koyulmakta diğer taraftan ilgili literatürle karşılaştırmalar yapılarak değerlendirilmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Yenilik Kapasitesi

Yeni kavramı, daha önce var olmayan, tanınmayan, bilinmeyen, daha öncekilerden farklı olan anlamlarında kullanılmaktadır (TDK, 2024). Yenilik kavramı ise, yeni olarak görülen fikir, ürün ya da hizmet olarak tanımlanmaktadır (Rogers, 1983). Kazanç sağlamak için yapılan yenilik, daha önce var olmayan ya da var olup iyileştirilen veya geliştirilen bir ürün, hizmet olarak ifade edilebilmektedir (Freeman, 1982). Drucker'a (1985) göre yenilik, bir ürün veya hizmette değişimi ifade etmektedir. Bu da ürün ve hizmetin var olduğu durumdan müşteri beklentileri kapsamında yönetilerek değişmesi süreciyle gerçekleşmektedir. Böylece yenilik performansı, yenilik yeteneği sayesinde yenilik yönetimi süreci çerçevesinde ortaya çıkarılmaktadır (Aydın ve Bekmezci, 2020: 93). Yeniliğin temel amacı, toplumsal refahı artırarak verimlilik sağlamaktır. Yenilik, her alanda yeni ihtiyaçları ve yeni istekleri karşılamak amacıyla ortaya çıkarılabileceği herhangi bir soruna çözüm getirmek doğrultusunda da yapılabilmektedir (Şeker, 2014: 26). Herhangi bir alanda ortaya çıkan yenilik hiç şüphesiz söz konusu alanın ilişki içinde olduğu diğer alanlara, kişilere ve kurumlara çeşitli yönde etki etmektedir. Yenilikler, işletmelere ve ülkelere sadece ekonomik anlamda değil topluma ve toplumsal gelişime de önemli ölçüde katkılar sağlamaktadır. İşletmeler ve ülkeler açısından yenilik, pazarda farklılaşma ve rekabet üstünlüğü getirdiği gibi ülke toplumunun refah düzeyini yükseltmektedir (Batman ve Özcan, 2008; Yorgancılar, 2011). Yenilik ortaya çıkarmak, işletmeler açısından rekabet üstünlüğü sağlamanın ön koşulu olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda pazar hareketliliğinin artması ve pazar alanının genişlemesi açısından son derece önemli görülmektedir (Şeker, 2014: 29). Yeni teknolojiler ve yöntemler sayesinde süreçler daha verimli hale gelmektedir (Zerenler vd., 2007). Bu durum aynı zamanda ekonomik büyümeye ve karlılığa olumlu yönde etki etmektedir (Barış, 2019). Yenilikçi faaliyetler, işletmelerin ve ülkelerin çevresel sorunlarına yeni çözümler üretebilmektedir (Akyol ve Mete, 2021). İklim değişikliği, çevre kirliliği gibi sorunlarla küresel mücadeleye katkı sağlamaktadır (Kuzgun ve Gözükara, 2023). Yenilikçi faaliyetler ve bakış açısı, bireylere iş hayatında yaratıcı çalışma ortamları sunmaktadır. Böylece işine motive olmuş bir çalışanın işteki performansı yüksektir ve verimliliği artırarak katma değer sağlamaktadır. Bilimsel ve teknolojik yenilikler,

toplumsal ilerlemeyi ve yaşanabilir iyi bir geleceği inşa etmeye yardımcı olmaktadır (Taş, 2017).

Yenilik kapasitesi, herhangi bir alanda daha önceden var olmayı veya olanla ilgili yeni bir niteliği geliştirme ve uygulama yeteneği olarak ifade edilebilmektedir. Yenilik yeteneğine bağlı olarak ortaya çıkan yenilik kapasitesi; yaratıcılık, yeni bilgi ve teknolojileri araştırma, bilme, geliştirme ve kullanabilme, adapte olabilme, yeni teknoloji/ürün üretebilme, teknolojik alt yapıya sahip olma, yatırım yapabilme, yenilenebilir enerji ve teknolojiler üretebilme gibi yetenekleri kapsamaktadır (WIPO, 2024). Ülkeler açısından yenilik kapasitesi, yenilik yapabilme potansiyelini belirleyen faktörlerin birleşiminden meydana gelmektedir. Yenilik kapasitesi, yaratıcılık, sürekli gelişim, adaptasyon ve üretim faaliyetleri ile doğrudan ilişkilidir. WIPO, ülkelerin yenilik kapasitesini; bilim ve teknolojik yatırım yapma, araştırma-geliştirme, teknolojik ilerleme, teknolojiye yeşil verimlilik, yenilenebilir enerji, teknoloji adaptasyonu ve tüm bu faktörün sosyo-ekonomik etkisi kapsamında değerlendirme yapmaktadır (WIPO, 2024).

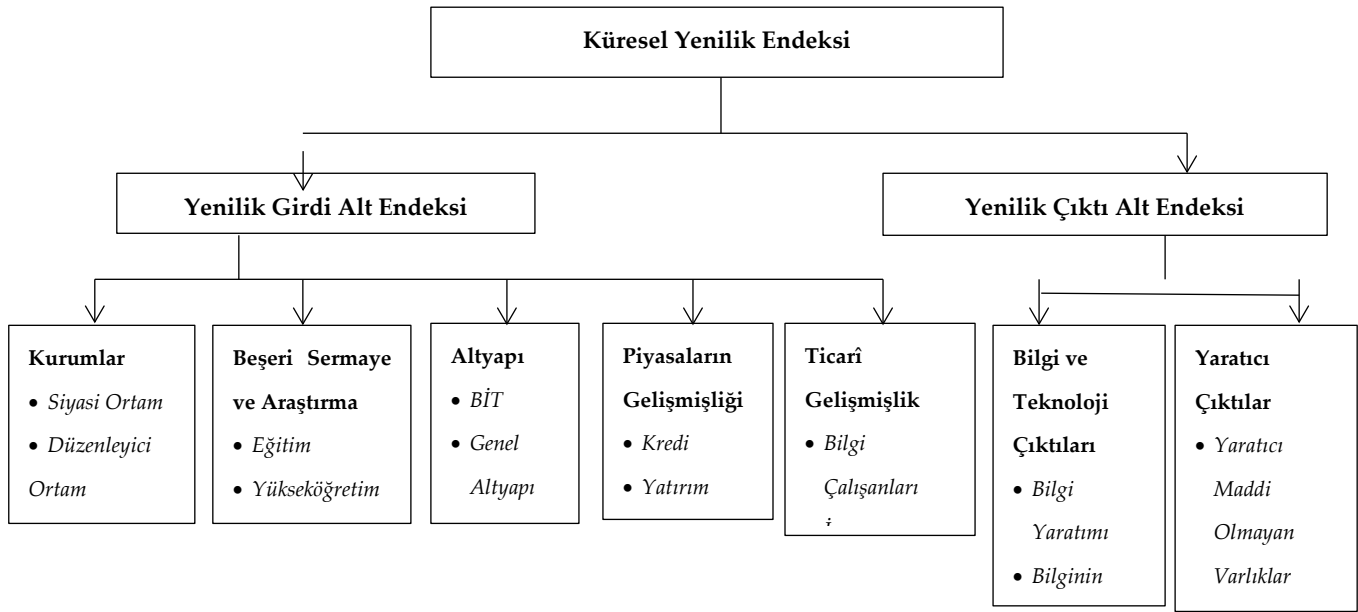
Bilim ve Yenilik Yatırımı: Yenilik kapasitesinin en temel unsuru olduğu söylenebilir. Aynı zamanda yaratıcı düşünme ve yenilik ortaya çıkarabilmek için gerekli görülmektedir. Çünkü bilim ve yenilik yapabilme için belirli seviyede alt yapıya ihtiyaç duyulmaktadır. Söz konusu alt yapı teknolojiyi olduğu kadar finansal kaynakları ve yetenekli insan kaynağını da kapsamaktadır. Böylece yenilikçi fikirleri destekleyici örgüt kültürü ve yönetim sayesinde yeni ürün ve hizmetler meydana getirilebilmektedir.

AR-GE: WIPO özellikle ülkelerin araştırma ve geliştirme ile ilgili yatırımlarına dikkat çekerek bilimsel yayınların durumunu takip etmektedir. Aynı zamanda dünya genelinde AR-GE yatırımı yapan şirketleri destekleyici politikalar izlemektedir. AR-GE faaliyetlerine destek veren üniversitelerin ve akademisyenlerin deneyimi, yeteneği, özverişi önemli hale gelmekle birlikte desteklenmesi yönünde uygun adımların ve yatırımların yapılması da önemli görülmektedir.

Teknoloji Adaptasyonu: Bilimsel ve teknolojik ilerlemelerin, uygun altyapı sayesinde ortaya çıkabildiğinden daha önce bahsedildi. Bunun için öncelikle gerekli olan altyapıya; teknoloji, finansal kaynaklar, insan kaynağı vs. ile birlikte uyumlu hale gelmek gerekmektedir. Bir anlamda örgüt- insan- teknoloji adaptasyonunu sağlamak önemlidir. Birbirine inanmamış, bütünleşemeyen hiçbir kaynak veya alt yapı belirli bir sistematiğe istikrarlı biçimde çalışmamakta ve üretememektedir.

Teknolojik İlerleme: Bilim ve teknoloji alanındaki yenilikler hemen hemen her alanda ortaya çıkmaktadır. Gen teknolojisindeki ilerlemeler, tıp bilimindeki gelişmelere örnek oluştururken, bilgi işlem gücündeki artış, elektrikli pillerdeki gelişmeler, yenilenebilir enerji, yeşil enerji kaynaklarındaki yenilikler diğer alanlardaki ilerlemelere örnek olarak verilebilir. Bunların yanı sıra 5G, robotlar, elektrikli araçlar ve tıp alanında gelişen cihazlar günümüzün teknolojileri arasındadır. Küresel yenilik endeksi verileri, söz konusu ilerlemelerle ilgili çabaları gözlemleyerek ölçüt olarak değerlendirmeye almaktadır (WIPO, 2024).

Sosyo-ekonomik Etki: Teknoloji ve bilimdeki ilerlemeler, işlem ve süreçlerde maliyetleri düşürürken daha konforlu bir dünya oluşturma yeteneği göstermektedir. AR-GE faaliyetlerinin ülke genelinde artması ise toplumsal bilinci artırırken katma değeri yüksek ürün ve hizmetleri ortaya çıkarma fırsatı sunmaktadır. Doğal olarak bütün bu olumlu gelişmelerin toplumsal ve ekonomik alana olumlu veya olumsuz yönde etkileri muhtemeldir. Ortaya çıkan teknolojik ilerlemeye paralel biçimde işgücü verimliliği artmakta, yoksulluk azalmakta ve yaşam süresi uzamaktadır. Ancak teknoloji bu kadar hızlı gelişiyorken diğer taraftan çevresel sorunlar, küresel ısınma ve iklim değişikliği gibi konularda olumsuz etkiler ortaya çıkmaktadır (WIPO, 2024). Bilimsel ve teknolojik ilerlemelerin toplumsal boyutta etkileri ve seviyeleri farklılaşmaktadır.

Şekil 1. Küresel Yenilik Endeksi Genel Çerçeve

Kaynak: WIPO, 2024

Şekil 1, küresel yenilik endeksinin genel çerçevesini göstermektedir. Küresel Yenilik Endeksi (GII), yenilik girdi ve yenilik çıktı olmak üzere 2 temel boyuttan meydana gelmektedir. Yenilik girdi alt endeksi; kurumlar, beşeri sermaye ve araştırma, altyapı, piyasaların gelişmişliği, ticarî gelişmişlik alt boyutlarından oluşmakla birlikte her bir alt boyutla ilgili alt konuları içermektedir. Yenilik çıktı alt endeksi ise bilgi ve teknoloji çıktıları ile yaratıcı çıktılar alt boyutlarından oluşmaktadır. Aynı şekilde bu alt boyutlar alanlarıyla ilgili alt konuları kapsamaktadır. Küresel yenilik endeksi, her bir alt boyutta ülkelerin yenilik performansını değerlendirerek puanlama yapmaktadır.

2.2. Küresel Rekabet Performansı

Rekabet, mevcut kaynakların verimli ve etkin kullanımıyla rakiplere üstünlük sağlayabilme yeteneği olarak ifade edilebilir (Porter, 1990). Küresel rekabet, ülkenin kurum ve kuruluşlarıyla ortaya çıkardığı katma değeri, toplumsal refah düzeyindeki artışı ve bütün bunların sürdürülebilir olması anlamına gelmektedir (IMD, 2007). Ülkede yenilikçi ürün ve hizmetlerin uluslararası pazarda yer almasına fırsat verirken aynı zamanda ülke insanları açısından iyi ekonomik koşulları ifade etmektedir (Sain ve Bozkurt, 2023: 478). Bir ülkenin uluslararası rekabet gücünün ortaya konmasında; ekonomik koşullarının iyi düzeyde olması, pazar faaliyetlerinin gelişmişliği, pazardaki etkililiği, hükümetin pazar koşullarını iyi yönetebilmesi ve yeterli teknolojik alt yapı sahipliği gibi bazı faktörler etkili olmaktadır (Karaaslan ve Tuncer, 2010). Bu durum ülkelerin uluslararası pazarda rekabet edebilme yeteneğini gösterirken küresel rekabet avantajı da sağlamaktadır. Porter'a (2008) göre işletmenin yapısının, stratejilerinin ve rekabetin, uluslararası rekabet avantajını belirlediğini belirtmektedir. Porter'ın Elmas Modeline göre, küresel rekabetin boyutu, yönetim yapısını, amaçlarını ve uygulamalarını önemli ölçüde etkilemektedir. Ülkenin sahip olduğu alt yapı ve insan kaynakları üretim faktörleri koşullarını gösterirken talep edilen ürünlerin farklılığı, pazarın gelişmişliği, gücü, yönetim yapısı ve gücü ise rekabeti belirleyen diğer faktörleri göstermektedir. Bu nedenle küresel rekabet üstünlüğü sağlamak için rekabet üstünlüğü stratejilerini uygulamak gerekir (Porter, 1990). Rekabet üstünlüğü teorisi, işletmenin ürün ve hizmetlerini rakiplerden farklılaşarak ortaya çıkarmasının ve müşteride diğerlerinden daha fazla değer yaratmasının avantaj sağladığını savunmaktadır.

Günümüz koşullarında uluslararası rekabet avantajı sağlayarak, rekabet üstünlüğünü kurmak dolayısıyla rekabet performansını üst seviyede tutmak ve sürdürmek ülkeler açısından son derece önemli görülmektedir. Uluslararası rekabet

yeteneği, ülkenin rekabet gücünü gösterirken ekonomik performans, hükümet etkililiği, iş dünyası etkililiği ve alt yapı unsurlar çerçevesinde değerlendirilmesiyle rekabet performansı ortaya çıkarılabilmektedir (WIPO, 2024).

Ekonomik Performans: Bir ülkenin temel ekonomi politikası, rekabet gücünü artırma yönündedir (Aktan, 2003: 167). Çünkü ekonominin rekabet edebilirlik ile üretim faktörlerinin etkili kullanılarak maksimum verimin elde edilmesi arasında oldukça yüksek düzeyde olumlu ilişkiler söz konusudur (Ayaş, 2002: 9). Ülkelerin küresel rekabetçiliği, büyüme, satın alma, enflasyon, faiz, işsizlik, işgücü gibi makroekonomik gösterge değerlerine göre belirlenmektedir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2024; WIPO, 2024). Belirtildiği üzere ülkelerin ekonomik verimliliği küresel boyutta rekabet gücünü ortaya koymaktadır. Porter (2008), rekabet gücünü belirleyen 5 faktörden bahsetmektedir. Bunlar: Potansiyel rakipler, tedarikçilerin pazarlık gücü, mevcut rakiplerle rekabet, alıcıların pazarlık gücü ve ikame mal ve hizmetlerin tehdididir. Rekabeti belirleyen bu unsurlarla baş etmenin yolu rekabet stratejilerini uygulamaktan geçmektedir. İşletme, tüm süreçlerinde yenilik odaklı faaliyetlerde bulunur, maliyet liderliğini korursa verimliliği artırmakta ve etkililiğini sürdürebilmektedir. Jenerik stratejiler olarak ifade edilen; maliyet liderliği, farklılaştırma, odaklanma stratejileri, rakiplerin tehditleriyle mücadele etmekte rekabet avantajı sağlamaktadır (Porter, 2008).

Hükümet Etkililiği: Hükümetlerin etkililiği ile ilgili bu faktör, devletin ekonomi politikaları, finansman durumu, istihdam olanakları, ilgili kanun/yönetmelikler çerçevesinde etkinliğini değerlendirmektedir (Güler ve Veysikarani, 2024: 525). Aynı zamanda bu faktör; verimlilik, iş gücü piyasası, finans, yönetim uygulamaları, tutumlar ve değerler alt boyutlarını kapsamaktadır (Bris, 2016).

İş Dünyası Etkililiği: Ülke genelinde iş gücü piyasasının durumu, etkinliği ve verimliliği değerlendirilirken piyasanın geleceği ile ilgili öngörülere odaklanılmaktadır. Bununla birlikte iş dünyasının etkinliğinde, kamu finansal analizi, kamu mali politikaları, işle ilgili mevzuatlar, kurumsal ve toplumsal çerçeve boyutlarında ele alınmaktadır (Bris, 2016).

Altyapı: Gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan temel, teknolojik, bilimsel altyapının erişilebilir olmasının yanı sıra sahip olma düzeyi de değerlendirilmektedir (Güler ve Veysikarani, 2024: 525). Şüphesiz ki yenilik yaratmak ve bu sayede rekabet gücünü artırabilmek amacıyla yeterli seviyede gerekli olan altyapıya ulaşmak gerekliliktir. Altyapı aynı zamanda ürün ve hizmetlerin ortaya çıkarılması için bir ön koşuldur (Şen ve Yılmaz, 2023).

2.3. Yenilik Kapasitesi ve Rekabet Performansı Arasındaki İlişki

Yenilik, ekonomik olgunlaşmanın beraberinde ekonomik kalkınmanın en büyük itici gücü olarak ifade edilmektedir (Özer ve Ünlü, 2020). Modern ekonomiler, finansal kalkınmaları yönünde hedefler belirlerken yenilikçi fikirlere önem vermektedir. Bu yönde üretim kapasitesini artıran ülkeler, gelir düzeylerini ve genel ekonomik verimliliğini de artırmış olurlar. Yenilikler, yeni pazarların açılmasını sağladığı gibi yeni iş alanlarının ve istihdam olanaklarının ortaya çıkmasına imkân vermektedir.

Yenilik, ülkede yatırımları teşvik eder özellikle teknoloji yoğun sektörlerde yatırımlar desteklenmektedir. Aynı zamanda ülkedeki yatırımlar ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır. Yenilik faaliyetleri, ülkeleri ve işletmeleri uluslararası rekabete yönlendirmektedir (İnançlı ve Aydın, 2015). Bununla birlikte küresel pazarda rakiplere üstünlük kurmak amacıyla ürün ve hizmetlerin daha iyi ortaya çıkarılması yönünde çabalar da fazlaşmaktadır. Bütün süreçlerde ve faaliyetlerde birbirini etkileyen unsurlar, daha çok yenilikçi fikirler sayesinde rekabet gücünü daha çok artırmaktadır (Aktaş, 2023).

Yenilik ortaya çıkarmak teknoloji, altyapı, yatırım, AR-GE ve insan kaynağı gibi unsurların bütünsel çabasıyla mümkün olmaktadır (Batmaz ve Özcan, 2008; Naktiyok, 2007). Özellikle yaratıcı yeteneğe sahip insan kaynağının yetiştirilmesi, eğitimi, becerilerini geliştirilmesi yeniliklerin ortaya çıkmasını ve uygulanmasını

kolaylaştırmaktadır. Üretken işgücü potansiyeli, ülkenin ekonomik büyümesine katkı sağlarken rekabet performansını artırmaktadır (Akarsu, 2024).

Küresel pazarda varlıklarını devam ettirmek isteyen işletmeler veya ülkeler için rekabet üstünlüğünü sağlamak bir zorunluluktur. Rekabet üstünlüğünün kritik unsuru ise yenilik yapmak ve geliştirmektir. Bununla birlikte yeniliğin devamlı olması ve sürekli gelişme ise sürdürülebilir rekabete bağlı olmaktadır (Yorgancılar, 2011). Yeniliğin sürdürülebilirliği, rekabet performansını olumlu yönde etkilemektedir (Akal, Aksakal ve Gökmenoğlu, 2012, s.112).

3. Metodoloji

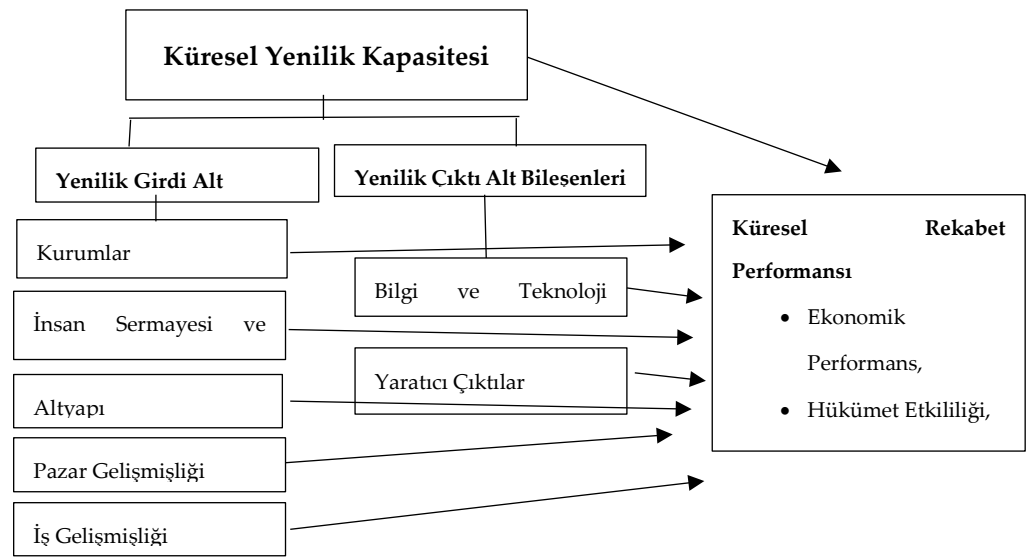
3.1. Araştırmanın Modeli, Veri Seti ve Hipotezleri

Bu çalışmanın amacı, yenilik kapasitesi ve küresel rekabet performansı arasındaki ilişkinin tespit edilerek yenilik bileşenlerinin rekabet edebilirlik üzerine etkisinin ortaya çıkarılmasıdır. Çalışmanın yöntemi, literatür taraması ve ikincil verileri kullanma olarak nitel biçimde tasarlanmıştır (Karataş, 2017). Bu doğrultuda ülkelerin küresel yenilik kapasiteleri ile alt bileşenleri ve küresel rekabet endeks puanları ile ilgili 2024 yılına ait verilerden yararlanılmıştır. Araştırmanın yenilik kapasitesi ile ilgili verileri, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü'nün (WIPO) yayınladığı ülkelerin Yenilik Kapasitesi Endeksinden (GII) elde edilmiştir. Rekabetle ilgili veriler için ise Uluslararası Yönetim Geliştirme Merkezinin (IMD) her yıl yayınlamakta olduğu Dünya Rekabet Yıllığından yararlanılmıştır. Uluslararası düzeyde güvenilir veriler sağlaması ve bağımsız kuruluşlar olması nedeniyle söz konusu endeksler tercih edilmiştir. Verileri analiz etmek için SPSS 16 istatistik programından yararlanılmıştır.

Küresel Yenilik Endeksi (Global Innovation Index, GII): Ülkelerin yenilik kapasite performanslarına göre WIPO tarafından her yıl yayınlanmaktadır. WIPO (Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü), yenilikçi ve yaratıcı fikirlerin dünyada güvenli şekilde pazara sunulmasını sağlamaktadır. 2007 yılında INSEAD ve World Business dergilerince başlatılan küresel yenilik endeksinde ülkeler yenilik kapasitesine göre puanlanmakta ve sıralanmaktadır (WIPO, 2024). 2024 yılı için 133 ülkenin yenilik performansı ile ilgili analizler gerçekleştirilmiş ve veriler paylaşılmıştır. Küresel yenilik endeksi, bilim ve yenilik yatırımı, teknolojik ilerleme, teknoloji adaptasyonu ve sosyo-ekonomik etki olmak üzere 4 temel konuya odaklanmaktadır. Küresel yenilik endeksi, yenilik girdi alt bileşeni ve çıktı alt bileşeninden oluşmaktadır. Yenilik girdi alt bileşenleri: Kurumlar, Beşeri Sermaye ve Araştırma, Altyapı, Piyasaların Gelişmişliği ve Ticari Gelişmişlik olmak üzere 5 alt bileşeninden meydana gelmektedir. Yenilik çıktı alt bileşenleri ise Bilgi ve Teknoloji Çıktıları ve Yaratıcı Çıktılar olmak üzere 2 alt bileşenden oluşmaktadır. Söz konusu bileşenlerin birbirine oranı ile yenilik etkililik puanı elde edilmektedir.

Küresel Rekabet Yıllığı (IMD World Competitiveness Ranking): IMD tarafından 1989 yılından itibaren yıllık olarak yayınlanmaktadır. Ülkelerin rekabet performansları ile ilgili çeşitli istatistiksel kaynaklardan ve yönetici görüşlerinden elde ettiği veriler sayesinde 4 temel bileşen, 340 kritere göre 67 ülkeyi karşılaştırmaktadır. Küresel rekabet yıllığı: Ekonomik performans, Hükümet etkililiği, İş dünyası etkililiği ve Altyapı bileşenlerinden oluşmaktadır.

Çalışmada bağımsız değişkenler, küresel yenilik endeksi (GII) ve alt bileşenleri olan kurumlar, beşeri sermaye ve araştırma, altyapı, piyasaların gelişmişliği, ticari gelişmişlik, bilgi ve teknoloji çıktıları ile yaratıcı çıktıları; bağımlı değişken ise rekabet performansıdır. Bu çerçevede araştırmanın modeli Şekil 2'de gösterilmektedir.

Şekil 2. Araştırma Modeli

Araştırmanın modeli kapsamında hipotezler ise şöyledir:

- H1: Yenilik kapasitesinin, küresel rekabet performansı üzerinde olumlu etkisi vardır.
- H2: Kurumlar girdisinin, küresel rekabet performansı üzerinde olumlu etkisi vardır.
- H3: İnsan sermayesi ve araştırma girdisinin, küresel rekabet performansı üzerinde olumlu etkisi vardır.
- H4: Altyapı girdisinin, küresel rekabet performansı üzerinde olumlu etkisi vardır.
- H5: Pazar gelişmişliği girdisinin, küresel rekabet performansı üzerinde olumlu etkisi vardır.
- H6: İş gelişmişliği girdisinin, küresel rekabet performansı üzerinde olumlu etkisi vardır.
- H7: Bilgi ve teknoloji çıktıların, küresel rekabet performansı üzerinde olumlu etkisi vardır.
- H8: Yaratıcı çıktıların, küresel rekabet performansı üzerinde olumlu etkisi vardır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, küresel rekabet endeksinde yer alan 67 ülke oluşturmaktadır. Bu çerçevede örneklem seçimine gidilmeyerek evrenin tamamıyla ilgili puanlar araştırmaya dâhil edilmiştir. Tayvan, Porto Riko ve Venezuela ülkelerinin küresel yenilik endeksinde yer almamalarından dolayı örneklem dışında tutulmuştur. Böylece çalışmada 64 ülkenin küresel yenilik endeksi ve küresel rekabet endeksi puanları kullanılmıştır.

3.3. Verilerin Analizi

Bu araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan hipotezlerin test edilmesinde SPSS 16 istatistik programından yararlanılmıştır. Öncelikle araştırmanın amacı kapsamında 2024 yılına ait puanlar ilgili veri tabanlarından çekilerek veri seti oluşturulmuştur. Dünya Fikri Mülkiyet Örgütünün (WIPO) ülkelerin yenilik kapasitesi (GII) endeksi ve Uluslararası Yönetim Geliştirme Merkezinin (IMD) küresel rekabet endeksi kapsamında ülke puanları arasındaki ilişki korelasyon analizi ile incelenmiştir. Böylece değişkenlerin birbiriyle olan uyumu ortaya çıkarılmıştır. Daha sonra ülkelerin küresel yenilik endeksi ve alt bileşenleri puanlarının küresel rekabete etkisini tespit etmek için ise basit doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır (WIPO, 2024).

4. BULGULAR

Bu bölümde 64 ülkenin küresel yenilik endeksi (GII) ve alt bileşenleri değişkenleri ile küresel rekabet endeksi arasındaki ilişki öncelikle Pearson Korelasyon analizi ile incelenmiştir. Daha sonra küresel yenilik endeksi ve 7 alt bileşen olmak üzere toplam 8 değişkenin küresel rekabet performansı puanlarına etkisini tespit etmek üzere basit doğrusal regresyon analizi gerçekleştirilmiştir.

4.1. Küresel Yenilik Endeksi ve Küresel Rekabet Endeksi 2024 Puanları

2024 yılı küresel yenilik endeksi (GII) raporu, 133 ülkenin yenilikçi performans verilerini 17. baskı olarak yayınladı. GII 2024 bulunan aynı zamanda küresel rekabet endeksi (IMD World Competitiveness Ranking) 2024 sıralamasında yer alan 64 ülkenin puanları Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Küresel Yenilik Endeksi ve Küresel Rekabet Endeksi 2024 Puanları

Sıra/Ülke	Yenilik Puanları 2024								Rekabet Puanları 2024
	K	İSA	ALT	PG	İG	BTC	YÇ	Genel	
1-Singapur	99.1	65.0	56.7	65.0	68.7	55.4	47.4	61.2	100
2-İsviçre	87.7	61.8	60.8	66.5	67.2	65.1	67.1	67.5	97.55
3-Danimarka	88.7	58.9	60.6	52.9	56.9	48.3	52.9	57.1	97.07
4-İrlanda	79.1	48.1	54.8	37.9	55.7	47.3	42.3	50.0	91.86
5- Kong	82.1	55.7	55.4	71.9	49.7	22.8	51.8	50.1	91.49
6-İsveç	76.3	62.7	67.2	61.3	74.1	63.7	57.8	64.5	90.30
7-Bir. Ar. Em.	79.9	54.4	55.3	48.9	49.9	23.1	32.8	42.8	89.75
8-Hollanda	81.4	56.1	53.7	56.1	62.5	55.5	55.9	58.8	86.94
9-Norveç	83.3	50.9	64.6	45.2	51.2	34.7	43.4	49.1	86.22
10-Katar	73.4	36.6	50.2	34.7	25.7	17.5	25.9	32.9	85.33
11-USA	74.9	56.7	52.3	81.5	70.6	60.2	54.9	62.4	83.48
12-Avustralya	77.0	58.7	55.4	53.8	48.2	33.1	42.1	48.1	81.86
13-Çin	57.6	50.3	62.4	55.8	58.0	61.7	50.0	56.3	81.04
14-Finlandiya	85.5	61.1	65.9	56.9	61.1	58.0	47.6	59.4	80.26
15-Suu.Arabis.	64.9	43.4	46.1	48.7	23.7	20.6	24.4	33.9	79.83
16-İzlanda	78.6	47.5	64.9	52.4	52.4	30.3	45.6	48.5	78.93
17-Belçika	72.4	56.3	48.9	38.2	56.3	44.2	37.9	47.7	77.87
18-Kanada	78.2	58.4	54.7	67.2	56.8	41.4	44.1	52.9	77.69
19-Kore	71.0	68.6	60.5	55.8	63.7	54.1	61.7	60.9	75.92
20-Bahreyn	68.1	28.6	51.0	28.3	22.8	16.8	14.3	27.6	75.27
21-İsrail	65.5	53.1	50.0	56.7	59.0	56.1	41.1	52.7	74.98
22-Lüksemburg	83.9	46.9	45.7	45.8	58.3	30.5	53.6	49.1	73.70
23-Almanya	73.5	61.4	52.9	56.4	55.3	53.9	58.6	57.1	72.74
24-Tayland	44.8	30.7	45.8	50.6	35.4	29.8	34.9	36.9	72.51
25-Avusturya	74.7	59.4	56.8	45.2	51.0	41.8	44.5	50.3	72.13
26-Endonezya	59.5	25.2	41.2	44.3	24.2	19.9	24.8	30.6	71.52
27-Bir. Krallık	69.9	60.6	55.0	68.7	56.4	58.7	61.3	61.0	70.82
28-Çek Cum.	67.5	43.7	54.0	30.1	42.5	42.7	38.3	44.0	70.21
29-Litvanya	71.9	39.2	50.4	47.1	36.4	32.7	29.5	40.1	69.89
30-Fransa	67.5	54.4	54.9	60.9	55.5	43.6	60.8	55.4	69.67
31-Yeni Zelanda	82.9	49.8	56.4	44.8	52.9	28.5	40.3	45.9	68.18
32-Estonya	78.7	44.5	61.3	66.5	48.1	39.9	49.7	52.3	68.17
33-Malezya	69.1	41.5	45.8	55.0	37.0	30.9	31.7	40.5	68.13
34-Kazakistan	44.2	32.0	40.9	25.2	26.0	15.9	19.5	25.7	66.03
35-Portekiz	62.8	50.7	48.1	43.7	38.9	31.1	45.9	43.7	65.15
36-Kuveyt	46.8	34.5	43.6	29.8	16.4	20.8	23.1	28.1	65.03
37-Japonya	71.2	52.9	56.3	61.5	62.5	49.7	45.1	54.1	64.96
38-Hindistan	51.5	34.8	39.0	52.3	28.1	38.8	32.1	38.3	62.86
39-İspanya	56.2	47.3	56.3	44.8	41.8	36.4	44.8	44.9	62.76
40-Polonya	44.9	42.6	45.8	33.6	38.0	28.0	38.1	37.0	61.65
41-İtalya	51.2	45.4	52.5	43.1	38.7	41.4	47.5	45.3	61.43
42-Kıbrıs	56.4	37.9	48.4	41.4	43.3	38.6	50.6	45.1	60.95
43-Şili	56.3	33.5	45.6	38.6	30.5	21.2	27.5	32.6	59.71
44-Letonya	57.9	39.2	51.3	36.6	35.9	24.2	32.8	36.4	59.13
45-Slovenya	58.9	49.3	53.2	33.4	41.6	34.4	31.7	40.2	57.99
46-Yunanistan	50.5	46.7	49.3	32.8	26.7	29.6	32.6	36.2	58.83
47-Ürdün	52.4	26.1	32.4	36.4	24.9	19.6	21.3	27.5	55.51

48-Romanya	42.2	30.8	51.4	32.4	31.1	29.9	28.5	33.4	53.47
49-Hırvatistan	46.1	39.8	54.1	36.5	29.8	31.3	31.5	36.3	52.83
50-Filipinler	47.2	26.2	34.3	29.7	36.7	28.7	26.2	31.1	52.64
51-Türkiye	33.3	40.0	50.2	43.4	31.1	28.6	48.3	39.0	52.39
52-Macaristan	52.2	42.9	51.0	34.1	46.3	35.6	32.1	39.6	52.10
53-Botsvana	64.3	29.0	29.3	28.7	27.4	10.6	10.3	23.1	50.31
54-Meksika	30.9	32.2	39.3	36.2	28.6	23.1	31.8	30.4	49.88
55-Kolombiya	42.5	25.6	42.0	32.1	33.6	21.7	24.7	29.2	47.37
56-Bulgaristan	41.8	32.3	54.4	37.7	32.1	31.7	42.9	38.5	47.35
57-Slovak Cum.	47.8	34.6	47.9	32.2	32.5	31.4	27.8	34.3	46.94
58-Güney Afrika	36.5	26.8	37.1	37.8	28.6	21.4	25.3	28.3	46.33
59-Moğolistan	35.9	26.1	38.4	21.0	27.5	15.8	39.4	28.7	46.30
60-Brezilya	31.8	33.9	45.5	38.2	36.2	24.5	32.3	32.7	43.77
61-Peru	40.2	35.5	43.1	37.0	24.2	13.0	21.8	26.7	43.44
62-Nijerya	21.1	27.3	19.7	15.2	19.5	9.5	17.8	17.1	39.81
63-Gana	45.3	16.7	27.2	11.1	24.2	9.8	20.6	20.0	39.25
64-Arjantin	21.7	33.9	36.7	23.0	27.7	18.6	29.9	26.4	35.89

Kaynak: WIPO, 2024; IMD, 2024.

Tablo 1 incelendiğinde, Singapur, İsviçre, Danimarka, İrlanda ve Hong Kong'un küresel rekabet endeksinde ilk 5. sırayı temsil ettiği görülmektedir. Küresel yenilik endeksinde ise İsviçre, İsveç, USA, Singapur ve Birleşik Krallık ilk 5. Sırayı paylaşmışlardır. Endekslerin 2024 puanlarına göre Singapur ve İsviçre'nin yenilik kapasitesi puanları ve rekabet performansı puanları dikkat çekmektedir. İsveç'in küresel rekabet endeksinde 6. sırada, USA'nın 11. sırada, Birleşik Krallık'ın ise 27. sırada yer aldığı görülmektedir. Türkiye, küresel yenilik endeksinde 37. Sırada; küresel rekabet endeksinde ise 51. sırada yer almaktadır.

4.2. Korelasyon Analizi Bulguları

Araştırmanın amacı doğrultusunda Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü'nün (WIPO) ülkelerin yenilik kapasitesi (GII) endeksi ve Uluslararası Yönetim Geliştirme Merkezinin (IMD) küresel rekabet endeksi 2024 yılına ait ülke puanları arasındaki ilişki korelasyon analizi ile incelenerek Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Korelasyon Analizi İle İlgili Bulgular

Değişken	KUR	BSA	ALT	PAG	İŞG	BTÇ	YÇ	Yenilik	Rekabet
KUR	1								
BSA	,748**	1							
ALT	,677**	,776**	1						
PAG	,677**	,756**	,657**	1					
İŞG	,743**	,867**	,719**	,762**	1				
BTÇ	,577**	,799**	,703**	,728**	,868**	,799**			
YÇ	,543**	,800**	,706**	,743**	,829**	,703**	1		
Yenilik	,761**	,915**	,818**	,851**	,943**	,728**	,911**	1	
Rekabet	,875**	,735**	,680**	,690**	,693**	,604**	,556**	,749**	1

**Korelasyon 0,01 seviyesinde anlamlıdır. (2-tailed).

Tablo 2'de, küresel yenilik endeksi ve alt boyutları olan; kurumlar, beşeri sermaye ve araştırma, altyapı, pazarın gelişmişliği, iş gelişmişliği, bilgi ve teknoloji çıktıları ve yaratıcı çıktılar ile küresel rekabet endeksi puanları arasındaki ilişkiye yönelik Pearson Korelasyon Analizi bulguları görülmektedir. Korelasyon analizi sonuçları, küresel yenilik endeksi tüm alt boyutlarının rekabet puanları ile yüksek derecede, pozitif yönlü anlamlı ilişki içinde olduğunu göstermektedir. Kurumlar ve rekabet ilişkisi ($r=,875$; $p<,01$); beşeri sermaye ve araştırma ve rekabet ilişkisi ($r=,735$; $p<,01$); altyapı ve rekabet ilişkisi ($r=,680$; $p<,01$); pazarın gelişmişliği ve rekabet ilişkisi ($r=,690$; $p<,01$); iş gelişmişliği ve rekabet ilişkisi ($r=,693$; $p<,01$); bilgi ve teknoloji çıktıları ve rekabet ilişkisi ($r=,604$; $p<,01$); yaratıcı çıktılar ve rekabet ilişkisi ($r=,556$; $p<,01$); genel yenilik puanları ve rekabet puanları

arasındaki ilişki ($r=,749$; $p<,01$) olarak ortaya çıkmıştır. Böylece değişkenlerin birbiriyle uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

4.3. Hipotezlerin Test Edilmesi

Araştırmanın amacı çerçevesinde oluşturulan hipotezlerin test edilmesi için basit doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Ülkelerin küresel yenilik endeksi ve alt bileşenleri puanlarının küresel rekabete etkisi tespit edilerek tablolarda sunulmuştur. İlk olarak ülkelerin küresel yenilik endeksi genel puanlarının, rekabet endeksi performans puanlarına etkisini gösteren basit doğrusal regresyon analizi bulguları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Yenilik Kapasitesi ve Rekabet Performansı İle İlgili Regresyon Analizi

Model Özeti						
Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahminin Standart Hatası		
1	,749 ^a	,561	,554	10,60443		
ANOVA ^b						
Model	Karler Top.	df	Ort. Kare	F	Sig	
Regresyon	8926,513	1	8926,513	79,379	,000 ^a	
Artık değer	6972,150	62	112,454			
Total	15898,664	63				
Katsayılar ^a						
Model	Stand. Edilmemiş Katsayı		Standar. Edilmiş Katsayılar		t	Sig
	β	Std. Hata	Beta			
1 Sabit	26,050	4,794			5,434	,000
YENİLİK	,974	,109	,749		8,910	,000
a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı						

a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı

Tablo 3'teki bulgulara göre küresel yenilik endeksi genel puanlarının, rekabet endeksi performans puanlarına etkisi anlamlı bulunmuştur ($p<,01$). Analize göre R² değeri korelasyon analizinde bulunan ilişkinin gücünü göstermektedir ($R^2=,146$). Küresel yenilik endeksi genel puanlarının, rekabet endeksi performans puanlarının varyansını %56 oranında açıkladığı görülmektedir. Katsayı değerlerine bakıldığında denklem sabit katsayı değerinin ($\beta=26,050$), yenilik kapasitesi katsayı değerinin ise ($\beta=,974$) olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre yenilik puanlarındaki her bir birimlik artışın rekabet performansı puanlarında ,974'lük bir artış sağladığı tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre H1

Ülkelerin küresel yenilik endeksi alt boyutu olan kurumlar ile ilgili puanlarının, rekabet endeksi performans puanlarına etkisini gösteren basit doğrusal regresyon analizi bulguları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Kurumlar Kapasitesi ve Rekabet Performansı İle İlgili Regresyon Analizi

Model Özeti						
Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahminin Standart Hatası		
1	,875 ^a	,766	,762	7,74478		
ANOVA ^b						
Model	Karler Top.	df	Ort. Kare	F	Sig	
Regresyon	12179,806	1	12179,806	203,059	,000 ^a	
Artık değer	3718,858	62	59,982			
Total	15898,664	63				
Katsayılar ^a						
Model	Stand. Edilmemiş Katsayı		Standar. Edilmiş Katsayılar		t	Sig
	β	Std. Hata	Beta			
1 Sabit	19,678	3,467			5,666	,000
Kurumlar	,777	,055	,875		14,250	,000
a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı						

a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı

Tablo 4'te yer alan bulgular incelendiğinde; kurumlar kapasitesinin puanlarının, rekabet endeksi performans puanlarına etkisi anlamlı bulunmuştur ($p<,01$). Basit doğrusal regresyon analizindeki R² değeri korelasyon analizinde bulunan ilişkinin

gücünü göstermektedir ($R^2=,766$). Buna göre kurumlar kapasitesi puanının, rekabet endeksi performans puanına olan varyansını %76 oranında açıkladığı görülmektedir. Katsayı değerlerine bakıldığında denklem sabit katsayı değerinin ($\beta=19,678$), kurumlar katsayı değerinin ise ($\beta=,777$) olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle kurumlar kapasitesi puanındaki her bir birimlik artışın rekabet performansı puanlarında ,777'lik bir artışa neden olduğu ortaya çıkmıştır. Analiz sonuçlarına göre H2 hipotezi kabul edilmiştir.

Ülkelerin küresel yenilik endeksi alt boyutu olan beşeri sermaye ve araştırma ile ilgili puanların, rekabet endeksi performans puanlarına etkisini gösteren basit doğrusal regresyon analizi bulguları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Beşeri Sermaye-Araştırma Kapasitesi ve Rekabet Performansı İle İlgili Regresyon Analizi

Model Özeti						
Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahminin Standart Hatası		
1	,735 ^a	,541	,534	10,84956		
ANOVA ^b						
Model	Karler Top.	df	Ort. Kare	F	Sig	
Regresyon	8600,460	1	8600,460	73,063	,000 ^a	
Artık değer	7298,203	62	117,713			
Total	15898,664	63				
Katsayılar ^a						
Model	Stand. Edilmemiş Katsayı		Standar. Edilmiş Katsayılar		t	Sig
	β	Std. Hata	Beta			
1 Sabit	25,990	4,996			5,202	,000
BSA	,941	,110	,735		8,548	,000
a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı						

a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı

Tablo 5'teki bulgulara göre beşeri sermaye ve araştırma ile ilgili puanlar, rekabet endeksi performans puanlarını anlamlı biçimde etkilemektedir ($p<0,01$). Yapılan regresyon analize göre R^2 değeri korelasyon analizinde elde edilen ilişkinin gücünü ifade etmektedir ($R^2=,541$). Beşeri sermaye ve araştırma kapasitesi puanlarının, rekabet endeksi performans puanlarının varyansını %54 oranında açıkladığı görülmektedir. Katsayı değerlerine bakıldığında denklem sabit katsayı değerinin ($\beta=25,990$), beşeri sermaye ve araştırma katsayı değerinin ise ($\beta=,941$) olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre beşeri sermaye ve araştırma puanlarındaki her bir birimlik artışın rekabet performansı puanlarında ,941'lik bir artış sağladığı tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre H3 hipotezi kabul edilmiştir.

Ülkelerin küresel yenilik endeksi alt boyutu olan altyapı ile ilgili puanların, rekabet endeksi performans puanlarına etkisini gösteren basit doğrusal regresyon analizi bulguları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Altyapı Kapasitesi ve Rekabet Performansı İle İlgili Regresyon Analizi

Model Özeti						
Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahminin Standart Hatası		
1	,680 ^a	,463	,454	11,73934		
ANOVA ^b						
Model	Karler Top.	df	Ort. Kare	F	Sig	
Regresyon	7354,318	1	7354,318	53,365	,000 ^a	
Artık değer	8544,345	62	137,812			
Total	15898,664	63				
Katsayılar ^a						
Model	Stand. Edilmemiş Katsayı		Standar. Edilmiş Katsayılar		t	Sig
	β	Std. Hata	Beta			
1 Sabit	10,599	7,872			1,347	,183
ALT	1,139	,156	,680		7,305	,000
a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı						

a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı

Tablo 6’da yer alan bulgular incelendiğinde; altyapı kapasitesinin puanlarının, rekabet endeksi performans puanlarına etkisi anlamlı bulunmuştur ($p<0,01$). Değişkenler arasındaki ilişkinin gücü ortaya çıkarılmıştır ($R^2=,766$). Buna göre altyapı kapasitesi puanının, rekabet endeksi performans puanına olan varyansını %46 oranında açıkladığı görülmektedir. Katsayı değerlerine bakıldığında denklem sabit katsayı değerinin ($\beta=10,599$), altyapı katsayı değerinin ise ($\beta=1,139$) olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle altyapı kapasitesi puanındaki her bir birimlik artış, rekabet performansı puanlarında da ,777’lik bir artış sağlamaktadır. Analiz sonuçlarına göre H4 hipotezi kabul edilmiştir.

Ülkelerin küresel yenilik endeksi alt boyutu olan pazar gelişmişliği ile ilgili puanların, rekabet endeksi performans puanlarına etkisini gösteren basit doğrusal regresyon analizi bulguları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Pazar Gelişmişliği Kapasitesi ve Rekabet Performansı İle İlgili Regresyon Analizi

Model Özeti						
Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahminin Standart Hatası		
1	,690 ^a	,475	,467	11,59772		
ANOVA ^b						
Model	Karler Top.	df	Ort. Kare	F	Sig	
Regresyon	7559,217	1	7559,217	56,199	,000 ^a	
Artık değer	8339,447	62	134,507			
Total	15898,664	63				
Katsayılar ^a						
Model	Stand. Edilmemiş Katsayı		Standar. Edilmiş Katsayılar		t	Sig
	β	Std. Hata	Beta			
1 Sabit	33,214	4,746			6,998	,000
PAG	,766	,102	,690		7,497	,000
a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı						

a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı

Tablo 7’teki bulgulara göre pazar gelişmişliği kapasitesi ile ilgili puanlar, rekabet endeksi performans puanlarını anlamlı biçimde etkilemektedir ($p<0,01$). Regresyon analizinde yer alan R² değerine göre korelasyon analizinde elde edilen ilişkinin gücü ($R^2=,475$) tespit edilmiştir. Pazar gelişmişliği kapasitesi puanlarının, rekabet endeksi performans puanlarının varyansını yaklaşık olarak %48 oranında açıkladığı söylenebilmektedir. Katsayı değerlerine bakıldığında denklem sabit katsayı değeri ($\beta=33,214$), pazar gelişmişliği kapasitesi katsayı değeri ise ($\beta=,766$) olarak tespit edilmiştir. Buna göre pazar gelişmişliği kapasitesi puanlarındaki her bir birimlik artışın rekabet performansı puanlarında ,766’lık bir artış sağladığı tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre H5 hipotezi kabul edilmiştir. Ülkelerin küresel yenilik endeksi alt boyutu olan iş gelişmişliği ile ilgili puanların, rekabet endeksi performans puanlarına etkisini gösteren basit doğrusal regresyon analizi bulguları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. İş Gelişmişliği Kapasitesi ve Rekabet Performansı İle İlgili Regresyon Analizi

Model Özeti					
Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahminin Standart Hatası	
1	,693 ^a	,480	,472	11,54538	
ANOVA ^b					
Model	Karler Top.	df	Ort. Kare	F	Sig
Regresyon	7634,329	1	7634,329	57,274	,000 ^a
Artık değer	8264,335	62	133,296		
Total	15898,664	63			
Katsayılar ^a					
Model	Stand. Edilmemiş Katsayı		Standar. Edilmiş Katsayılar	t	Sig
	β	Std. Hata	Beta		
1 Sabit	35,685	4,394		8,121	,000
İŞG	,745	,098	,693	7,568	,000
a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı					

a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı

Tablo 8’de yer alan bulgular incelendiğinde; iş gelişmişliği boyutu puanlarının, rekabet endeksi performans puanlarına etkisi anlamlı bulunmuştur ($p<0,01$). Değişkenler arasındaki ilişkinin gücü ortaya çıkarılmıştır ($R^2=,480$). Buna göre iş gelişmişliği kapasitesi puanının, rekabet endeksi performans puanına olan varyansını %48 oranında açıkladığı görülmektedir. Katsayı değerlerine bakıldığında denklem sabit katsayı değerinin ($\beta=35,685$), iş gelişmişliği katsayı değerinin ise ($\beta=,745$) olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle iş gelişmişliği kapasitesi puanındaki her bir birimlik artış, rekabet performansı puanlarında da ,745’lik bir artış sağlamaktadır. Analiz sonuçlarına göre H6 hipotezi kabul edilmiştir. Ülkelerin küresel yenilik endeksi alt boyutu olan bilgi ve teknoloji çıktıları kapasitesi ile ilgili puanların, rekabet endeksi performans puanlarına etkisini gösteren basit doğrusal regresyon analizi bulguları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Bilgi-Teknoloji Çıktıları Kapasitesi ve Rekabet Performansı İle İlgili Regresyon Analizi

Model Özeti						
Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahminin Standart Hatası		
1	,604 ^a	,365	,472	12,75752		
ANOVA ^b						
Model	Karler Top.	df	Ort. Kare	F	Sig	
Regresyon	5807,893	1	5807,893	35,685	,000 ^a	
Artık değer	10090,771	62	162,754			
Total	15898,664	63				
Katsayılar ^a						
Model	S. Edilmemiş Katsayı		Standar. Edilmiş Katsayılar		t	Sig
	β	Std. Hata	Beta			
1 Sabit	44,793	4,060			11,034	,000
BTÇ	,655	,110	,604		5,974	,000
a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı						

a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı

Tablo 9’da yer alan bulgulara göre bilgi ve teknoloji çıktıları kapasitesi ile ilgili puanlar, rekabet endeksi performans puanlarını anlamlı biçimde etkilemektedir ($p<0,01$). Yapılan regresyon analize göre R² değeri korelasyon analizinde elde edilen ilişkinin gücünü ifade etmektedir ($R^2=,365$). Bilgi ve teknoloji çıktıları kapasitesi puanlarının, rekabet endeksi performans puanlarının varyansını yaklaşık %37 oranında açıkladığı görülmektedir. Katsayı değerlerine bakıldığında denklem sabit katsayı değerinin ($\beta=44,793$), bilgi ve teknoloji çıktıları kapasitesi katsayı değerinin ise ($\beta=,655$) olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre bilgi ve teknoloji çıktıları kapasitesi puanlarındaki her bir birimlik artışın rekabet performansı puanlarında ,655’lik bir artış sağladığı tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre H7 hipotezi kabul edilmiştir.

Ülkelerin küresel yenilik endeksi alt boyutu olan yaratıcı çıktı kapasitesi ile ilgili puanların, rekabet endeksi performans puanlarına etkisini gösteren basit doğrusal regresyon analizi bulguları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Yaratıcı Çıktılar Kapasitesi ve Rekabet Performansı İle İlgili Regresyon Analizi

Model Özeti						
Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahminin Standart Hatası		
1	,556 ^a	,309	,298	13,31322		
ANOVA ^b						
Model	Karler Top.	df	Ort. Kare	F	Sig	
Regresyon	4909,665	1	4909,665	27,700	,000 ^a	
Artık değer	10988,999	62	177,242			
Total	15898,664	63				
Katsayılar ^a						
Model	Stand. Edilmemiş Katsayı		Standar. Edilmiş Katsayılar		t	Sig
	β	Std. Hata	Beta			
1 Sabit	41,117	5,209			7,894	,000
YÇ	,678	,129	,556		5,263	,000
a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı						

a. Bağımlı değişken: Rekabet Performansı

Tablo 10'da yer alan bulgular incelendiğinde; yaratıcı çıktı kapasitesi puanlarının, rekabet endeksi performans puanlarına etkisi anlamlı bulunmuştur ($p<0,01$). Değişkenler arasındaki ilişkinin gücü ortaya çıkarılmıştır ($R^2=,309$). Buna göre yaratıcı çıktı kapasitesi puanının, rekabet endeksi performans puanına olan varyansını %30 oranında açıkladığı görülmektedir. Katsayı değerlerine bakıldığında denklem sabit katsayı değerinin ($\beta=41,117$), yaratıcı çıktı kapasitesi katsayı değerinin ise ($\beta=,678$) olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle yaratıcı çıktı kapasitesi puanındaki her bir birimlik artış, rekabet performansı puanlarında da ,678'lik bir artış sağlamaktadır. Analiz sonuçlarına göre H8 hipotezi kabul edilmiştir.

5. Sonuç ve Değerlendirme

Küresel pazarda varlık gösterebilmeye, rekabet edebilmeye ve başarılı bir performans sürdürebilmeye etki eden birçok faktör bulunmaktadır. Yenilik yeteneği, araştırma-geliştirme, yaratıcılık, talep farkındalığı, teknolojik altyapı, rekabet üstünlüğü ve yetenekli insan kaynağı sermayesi bu faktörler arasında sayılabilir. Küresel pazarın oldukça geniş bir alana yayılmış olmasıyla birlikte rakiplerle mücadelenin de bir hayli zorlaştığı ortadadır. Yenilik, küresel pazarda rekabet üstünlüğü sağlamanın en önemli unsurlarından biri olmakla birlikte yeni fikirler, ürünler ve hizmetler ortaya çıkarabilmek için bilgi, yetenek, deneyim, AR-GE, teknoloji, beşeri sermaye gibi unsurlarla uyumu da kapasitesini artırmaktadır. Bilim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmelere ve tüketici taleplerine bağlı olarak yenilik performansının işletmelerin ve ülkelerin rekabet üstünlüğü için oldukça önemli hale geldiği görülmektedir. Konak (2018), küresel rekabet gücünü artırmak için yeni ürünlerin üretiminin ve pazara ulaştırmanın gerekli olduğunu belirtmektedir. Aynı şekilde Şeker (2019), teknolojiye dayalı yenilikçi ürünler üretmek için yatırımların ekonomik büyümeyi desteklediği gibi rekabet gücünü de artırdığını savunmaktadır. Braja ve Gemzik-Salwach (2020), yeniliklerin rekabeti artırmada önemli bir güç olduğunu ifade ederek ve diğer yazarlarla aynı düşüncüyü desteklemektedir.

Araştırmada, küresel yenilik kapasitesinin küresel rekabet performansına etkisi ortaya çıkarılmak istenmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda hipotezler oluşturulmuş ve test edilerek bazı bulgulara ulaşılmıştır. Ülkelerin küresel yenilik endeksi (GII) puanlarının küresel rekabet endeksi puanlarına etkisini tespit etmek için basit doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Korelasyon analizi sonucunda elde edilen bulgular ışığında yenilik kapasitesi ve alt boyutları olan; kurumlar, beşeri sermaye ve araştırma, altyapı, pazarın gelişmişliği, iş gelişmişliği, bilgi ve teknoloji çıktıları ve yaratıcı çıktıları ile küresel rekabet endeksi puanları arasında yüksek derecede, pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum yenilik kapasitesi ve alt boyutları puanları ile rekabet puanlarının birbiriyle son derece uyumlu olduğunu göstermiştir. Hancıoğlu (2016), küresel yenilik endeksi temel alt boyutları olan inovasyon girdi ve inovasyon çıktı değişkenleri arasındaki ilişkiyi korelasyon analiziyle ele almıştır. Değişken kümeleri arasında anlamlı ilişkiler tespit etmiştir. Hancıoğlu (2017), küresel yenilik endeksi alt boyutları arasındaki ilişkisi çoklu regresyon analiziyle incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre ülkelerin yenilik kapasitesi değişkenlerinin birbirini üzerine olumlu etkileri olduğu tespit edilmiştir.

Bir sonraki aşamada araştırmanın hipotezleri sınanarak yenilik kapasitesi ve alt boyutları olan; kurumlar, beşeri sermaye ve araştırma, altyapı, pazarın gelişmişliği, iş gelişmişliği, bilgi ve teknoloji çıktıları ve yaratıcı çıktıları kapasitesinin küresel rekabet performansını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Matos vd., (2015), yenilik, rekabet ve ekonomik refah değişkenlerinin entelektüel sermaye arasındaki ilişkileri incelemiştir. Endeks verilerini kullandığı araştırmasında küresel inovasyonun küresel rekabeti etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Beer (2016), küresel rekabet endeksi verileri ile küresel yenilik endeksinin fikri mülkiyet boyutu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Sonuçlara göre yeniliğin fikri mülkiyet boyutunun rekabet gücünü etkilediğini tespit etmiştir. Bayraktar ve Kaya (2016), yenilik ve küresel rekabet arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında; yeniliğin alt boyutları olan AR-GE, buluşlar ve patentler ile rekabet

arasında güçlü ilişkiler tespit etmiştir. Alleyne vd., (2017), küresel yenilik endeksi ile küresel rekabet endeksi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Küresel yenilik kapasitesinin ve al boyutlarının, küresel rekabet performansını etkilediğini tespit etmiştir. Türkmen ve Aynaoğlu (2018), küresel yenilik endeksinin küresel rekabet endeksi üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma sonucuna göre değişkenler arasında yüksek düzeyde ilişkilere rastlarken yeniliğin rekabeti etkilediğini ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla konu ile ilgili literatürün de araştırma sonuçlarını desteklediği söylenebilir. Bununla birlikte literatürdeki bazı araştırmaların da küresel yenilik kapasitesi alt boyutlarıyla rekabet performansı ilişkisiyle ilgili analiz sonuçlarıyla örtüşmektedir. Örneğin Özer ve Ünlü (2020), yenilik ve ekonomik kalkınma ilişkisini incelemiştir. Araştırmada insani kalkınma endeksi, AR-GE harcamaları, patent başvurusu, bilimsel araştırma sayısı ve BİT ihracat verileri kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre yeniliğin, ekonomik kalkınmayı pozitif yönde etkilemektedir. Braja ve Gemzik-Salwach (2020), AB ülkelerinin teknoloji ihracat kapasitesi ile rekabet performansını değerlendirmiştir. Araştırma sonuçlarına göre rekabet performansını artırmak için ileri teknoloji ihracatı kapasitesinin oldukça önemli olduğu ortaya çıkarılmıştır. Dayanç ve Çakıcı (2021), AB ülkeleri ve Türkiye'nin yenilik endeksi puanları ile insan kaynakları yetenekleri puanları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. İnsan kaynakları alt boyutlarından olan bilginin, yenilik performansını olumlu ve anlamlı biçimde etkilediği tespit edilmiştir. Güler ve Veysikarani (2024), küresel rekabet endeksi puanları ile verimlilik puanları arasındaki ilişkiyi korelasyon analiziyle incelemiştir. Küresel rekabet performansı ile verimlilik arasında anlamlı ve olumlu yönde ilişkiler elde edilmiştir. Söz konusu araştırmalar, işletmelerin ve ülkelerin yenilik kapasitelerinin rekabet avantajını artıran verimlilik, ekonomik kalkınma, yetenekli insan kaynağı sermayesi, teknolojik altyapı ve gelişmişlik gibi diğer unsurlarla ilişkili olduğunu göstermektedir.

Bu çalışma, yenilik kapasitesinin, rekabet performansına etkisini araştırmaktadır. Araştırmada yenilik kapasitesi ile ilgili veriler, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü'nün (WIPO) yayınladığı ülkelerin *Yenilik Kapasitesi Endeksinden (GII)* elde edilmiştir. Rekabetle ilgili veriler ise Uluslararası Yönetim Geliştirme Merkezinin (IMD) her yıl yayınlamakta olduğu *Dünya Rekabet Yıllığı*ndan elde edilmiştir. Dolayısıyla araştırmanın kapsamı söz konusu endekslerin 2024 verileriyle sınırlıdır. Yenilik kapasitesi ve rekabet performansını araştırmak isteyen araştırmacıların farklı endekslerden faydalanmaları önerilebilir. Bunun yanı sıra farklı ülke gruplarının ele alınması veya bazı ülkelerin özelinde karşılaştırmaların yapılmasıyla birlikte farklı sonuçların ve farklı bakış açılarının ortaya çıkarılması sağlanmış olacaktır.

Kaynakça

- Alleyne, A., Lorde, T., & Weekes, Q. (2017). A firm-level investigation of innovation in the Caribbean: A comparison of manufacturing and service firms. *Economies*, 5(3), 1-34.
- Akal, M., Kabasakal, A., & Gökmenoğlu, S. M. (2012). OECD ülkelerinin rekabet gücünü açıklayıcı kurumsal ve karma modeller. *Business & Economics Research Journal*, 3(1), 109-103.
- Akarsu, O. (2024). İş hayatında yaratıcılık ve yenilik yönetimi, *Yeni nesil teknolojiler ve yeni iş hayatı* içinde, Ed., İ.Ç. Tekin, Eğitim Yayınevi: Konya, ss. 57-74.
- Aktan, C. C. (2003). Türkiye'de üretim ve istihdama yönelik ulusal rekabet gücü politikası. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 2(2), 166-181.
- Aktaş, N. (2023). Brics-t ülkelerinde inovasyonun rekabete etkisi: Ekonometrik bir analiz. *Eurasian Econometrics Statistics & Empirical Economics Journal*, (23), 37-47.
- Akyol, M., & Mete, E. (2021). Çevresel teknolojik inovasyonların CO2 emisyonu üzerindeki etkisi: OECD ülkeleri örneği. *İstanbul İktisat Dergisi*, 71(2), 569-590. <https://doi.org/10.26650/ISTJECON2021-935480>
- Ayaş, N. (2002). Bölgesel rekabet gücünün geliştirilmesinde verimliliğin rolü. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9), 1-24.

- Aydın, A. Ö., & Bekmezci, M. (2020). Stratejik yönetim anlayışında yenilik ve yenilik yönetiminin örgütler için rekabet üstünlüğü sağlamadaki etkisine yönelik değerlendirme. *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, (3), 86-106.
- Bariş, S. (2019). Türkiye’de teknolojik yenilik ve ekonomik büyüme ilişkisi. *Verimlilik Dergisi*, (1), 83-112.
- Batmaz, N., & Özcan, A. (2008). Yeniliği etkileyen unsurlar ve toplumsal refah ilişkisi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (1), 43-66.
- Bayar, F. (2008). Küreselleşme kavramı ve küreselleşme sürecinde Türkiye. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 32(4), 25-34.
- Bayraktar, Y., & Kaya, H. İ. (2016). Yeni ekonomi ve değişen rekabet anlayışı: Karşılaştırmalı bir analiz. *Journal of Knowledge Economy & Knowledge Management*, 11(1), 89-106.
- Beer, J. D. (2016). Evidence-based intellectual property policymaking: An integrated review of methods and conclusions. *The Journal of World Intellectual Property*, 19(5-6), 150-177.
- Braja, M., & Gemzik-Salwach, A. (2020). Competitiveness of high-tech exports in the EU countries. *Journal of International Studies*, 13(1), 359-372.
- Bris, A. (2016). IMD world competitiveness yearbook 2016. Lausanne, Switzerland: Published by IMD: Institute for Management Development.
- Dayanç, K. G. B., & Çakıcı, E. (2021). Kültür kavramı altında stratejik insan kaynakları ile ulusal inovasyon göstergeleri arasındaki ilişki: AB ülkeleri ile Türkiye karşılaştırması. *Verimlilik Dergisi*, (2), 141-156.
- Drucker, P. F. (1985). Principles of successful innovation. *Research Management*, 28(5), 10-12.
- Fischer, S. (2003). Globalization and its challenges. *American Economic Review*, 93(2), 1-30.
- Freeman, C. (1982). Innovation and long cycles of economic development. *SEMINÁRIO INTERNACIONAL. Universidade Estadual de Campinas, Campinas*, 1-13.
- Güler, E., & Veysikarani, D. (2024). Küresel rekabet endeksi ve verimlilik arasındaki ilişki. *Verimlilik Dergisi*, 58(4), 521-538.
- Hancıoğlu, Y. (2016). Küresel inovasyon endeksini oluşturan inovasyon girdi ve çıktı göstergeleri arasındaki ilişkinin kanonik korelasyon analizi ile incelenmesi: OECD örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(4), 131-157.
- Hancıoğlu, Y. (2017). Küresel İnovasyon Endeksi Göstergeleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 352-365.
- Hauben, M. (2007). History of ARPANET. *Site de l'Instituto Superior de Engenharia do Porto*, 17, 1-20.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı, (2024). T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı. <https://www.hmb.gov.tr/ekonomik-gostergeler>.
- IMD, (2021). IMD World Competitiveness Yearbook 2021. https://nitelibrary.remotexs.in/sites/default/files/wcy_2021_with_covers.pdf.
- İmamoğlu, E. (2023). Küresel dijital rekabet gücü: Dijital rekabet edebilirlik göstergeleri kapsamında Türkiye üzerinden karşılaştırmalı bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 65-89.
- İnançlı, S., & Aydın, F. (2015). Doğrudan yabancı sermaye yatırımı ve dış rekabet gücü ilişkisi: Türkiye için nedensellik analizi. *Sakarya İktisat Dergisi*, 4(1), 52-69.
- Karaaslan, A., & Tuncer, G. (1994). Uluslararası rekabet gücünün artırılmasında temel devlet politikaları. *Management Decision*, 32(2), 1-24.
- Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: Nitel yaklaşımın yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 68-86.
- Konak, A. (2018). Yüksek teknoloji içeren ürün ihracatının ihracat hacmi ve ekonomik büyüme üzerine etkisi; seçilmiş OECD ülkeleri ve Türkiye örneği. *JOMELIPS-Journal of Management Economics Literature Islamic and Political Sciences*, 3(2), 56-80.
- Kuzgun, Ş., & Gözükar, E. (2023). Örgütsel dayanıklılık kapasitesi, yeşil yenilik, algılanan yeşil örgütsel davranış ve sürdürülebilirlik performansı arasındaki ilişkiler: ISO 500 uygulaması. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 21(49), 399-432.
- Naktiyok, A. (2007). Yenilik yönelimi ve örgütsel faktörler. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(2), 211-230.
- Oğuztürk, K., & Sarıçoban, B.S. (2013). Küresel rekabette kümelenme ve inovasyonun rolü. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 94-104.
- Ovalı, S. (2014). Küresel rekabet gücü açısından Türkiye’nin konumu üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 13(13), 17-36.

- Özer, B., & Ünlü, F. (2020). İnovasyon ve ekonomik kalkınma ilişkisi: Üst-orta gelirli ülkeler üzerine panel veri analizi. *Journal of Management and Economics Research*, 18(4), 91-111.
- Porter, M. (1990). The competitive advantage of nations. *Harvard Business Review*, March-April, ss. 72-91.
- Porter, M. E. (2008). Competitive advantage: Creating and sustaining superior performance. New York: FreePress, p.557.
- Rogers, E. M. (1983). Diffusion of innovations (3rd ed.). New York: Free Press.
- Sain, K., & Bozkurt, K. (2023). OECD ülkeleri için küresel rekabet gücü ve beşeri sermaye arasındaki ilişkinin analiz edilmesi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 30(3), 475-491.
- Sönmez, M. N., & Yolcu, M. (2023). Küreselleşme sürecinde rekabet gücü *Sosyal beşeri ve idari bilimler alanında uluslararası araştırmalar X* içinde, Ed. D. Karaman, Eğitim Yayınevi: Konya, ss. 131-144.
- Şeker, A. (2019). Teknolojik gelişme ve yüksek teknoloji ihracatının ekonomik karmaşıklık endeksi üzerindeki etkisi: Türkiye örneği. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 26(2), 377-395.
- Şeker, S. E. (2014). Yenilik (innovation). *Ybs Ansiklopedi*, 1(2), 20-24.
- Şen, S., & Yılmaz, T. (2023). Altyapı ve iktisadi büyüme ilişkisi üzerine ekonometrik bir analiz. *Journal of Economic Policy Researches*, 10(2), 361-393.
- Taş, S. (2017). İnovasyon, eğitim ve küresel inovasyon endeksi. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 99-123.
- Ülgen H. & Mirze, K. S. (2013). *İşletmelerde Stratejik Yönetim*. Beta: İstanbul.
- TDK, (2024). Türk Dil Kurumu. <https://sozluk.gov.tr/>
- Türkmen, M., & Aynaoğlu, Y. (2018). Küresel rekabet endeksi göstergelerinin küresel inovasyon endeksi üzerindeki etkisi. *Business Management Studies: An International Journal (BMIJ)*, 5(4), 257-282. <http://dx.doi.org/10.15295/bmij.v5i4.187>.
- Yorgancılar, F. N. (2011). Sürdürülebilir rekabet anlayışı olarak yenilik yeteneği. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 11(21), 379-426.
- WIPO, (2024). World Intellectual Property Organization. Global Innovation Index 2024 Unlocking the Promise of Social Entrepreneurship 17th Edition, www.wipo.int.com.
- Zerenler, M., Türker, N., & Şahin, E. (2007). Küresel teknoloji, araştırma-geliştirme Ar-Ge ve yenilik ilişkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 653-667.

Çıkar Çatışması: Yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

Etik Onay: Yoktur.

Yazar Katkısı: Ela OĞAN (%100)

Conflict of Interest: None

Funding: None.

Ethical Approval: None.

Author Contributions: Ela OĞAN (100%)
